PROSTO Підтримка доступності послуг в Україні

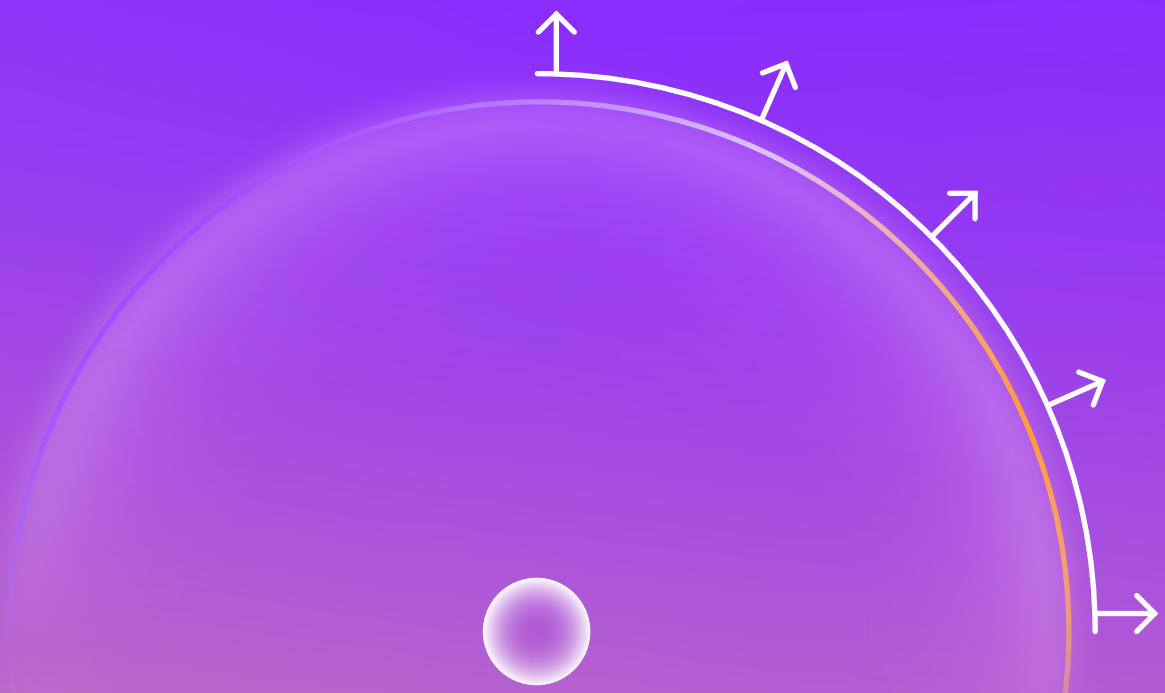

АНАЛІЗ СТАНУ ТА ПОТРЕБ ДЕОКУПОВАНИХ ГРОМАД З ФОКУСОМ НА ДОСТУПНІСТЬ ДО АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ

ЛИСТОПАД 2022 р.

Швеція Sverige
Swedish Association of Local Authorities and Regions
Міністерство цифрової трансформації України
Міністерство розвитку громад та територій України

Цей документ розроблено експертами проєкту PROSTO «Підтримка доступності послуг в Україні».

Проєкт фінансується Урядом Швеції та реалізується шляхом делегованої співпраці дочірньою компанією Шведської асоціації муніципалітетів та регіонів (SALAR International).

Зміст цієї публікації не обов'язково відображає погляди згаданих донорів.

Швеція Sverige
Swedish Association of Local Authorities and Regions
Міністерство цифрової трансформації України
Міністерство розвитку громад та територій України

ЗМІСТ

Перелік скорочень та термінів 3
Вступ 4
Огляд зібраної інформації 6
Класифікація деокупованих територіальних громад 6
Демографічна ситуація в територіальних громадах 6
Доступ до базових сервісів 7
Доступність до базових сервісів для різних груп населення 10
Вирішення проблем із поселенням громадян, житло яких пошкоджено / зруйновано 11
Співпраця з міжнародними організаціями та партнерами і гуманітарна ситуація 12
Внутрішньо переміщені особи 12
Доступність адміністративних послуг 14
Стан та функціонування ЦНАП 16
Необхідна підтримка для ЦНАП 19
Додаткові потреби ОМС 20
Висновки 21
Додаток 1: опис окремих прикладів 24
Додаток 2: візуалізація зібраних результатів на картах 27

ПЕРЕЛІК ВИЗНАЧЕНЬ ТА СКОРОЧЕНЬ

ВА – військова адміністрація

ВПО – внутрішньо переміщені особи

Громади першої хвилі – деокуповані громади Київської, Чернігівської, Сумської областей

Громади другої хвилі – деокуповані громади Миколаївської, Херсонської, Харківської областей

Деокупована громада – територіальна громада, що була розташована у районах проведення воєнних (бойових) дій або яка перебувала у тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні).

ДМС – Державна міграційна служба України

ОМС – орган місцевого самоврядування

ВРМ – віддалені робочі місця

Проєкт – Проєкт міжнародної технічної допомоги PROSTO «Підтримка доступності послуг в Україні»

ВСТУП

До початку широкомасштабного вторгнення 7 % території України перебували під тимчасовою окупацією (частина Донецької та Луганської областей, а також Автономна Республіка Крим). Після широкомасштабного вторгнення військ російської федерації, що розпочалося 24 лютого 2022 року, ворог тимчасово захопив близько 23,6 % території України. Окремі територіальні громади Київської, Чернігівської, Сумської областей (що загалом займають близько 3,3 % території України, де мешкало близько 640 тис. осіб до широкомасштабного вторгнення) перебували в районі проведення воєнних (бойових) дій чи в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні) у лютому – березні 2022 року. Територіальні громади Харківської області (близько 1,5 % території України, де мешкало близько 465 тис. осіб до широкомасштабного вторгнення) перебували в тимчасовій окупації переважно з лютого – березня до вересня – листопада 2022 року. Територіальні громади Херсонської та Миколаївської областей (близько 1 % території України, де мешкало близько 68 тис. осіб до широкомасштабного вторгнення)[1] звільнялися частково протягом березня – квітня та вересня – листопада 2022р. Станом на 10 листопада 2022 року під тимчасовою окупацією російської федерації залишалося близько 16,9 % території України, але звільнення і далі триває[2].

Важливим етапом після деокупації територіальних громад є відновлення роботи органів влади України на відповідних територіях. Деокуповані громади Київської, Сумської, Чернігівської областей мали змогу швидко відновити роботу органів місцевого самоврядування (далі – ОМС), адже вони перебували під тимчасовою окупацією близько 1 місяця. Лише у Гостомельській селищній територіальній громаді було утворено військову адміністрацію (далі – ВА). Ситуація в деокупованих громадах Харківської та Херсонської областей є іншою. Для відновлення влади на відповідних територіях переважно створюються ВА населених пунктів, адже громади понад 6 місяців перебували в тимчасовій окупації та є наближеними до лінії фронту. Керівниками ВА часто призначають діючих місцевих голів відповідних територіальних громад. У Миколаївській області ВА населених пунктів наразі не створювалися.

Моніторинг роботи ЦНАП деокупованих громад проводився Проєктом міжнародної технічної допомоги PROSTO «Підтримка доступності послуг в Україні» (далі – Проєкт) з метою:

- з'ясування динаміки відновлення надання адміністративних та інших публічних послуг у відповідних територіальних громадах;

---

1. У межах аналізу ще не враховано показників, які з'явилися 11.11.2022 завдяки деокупації нових територій Миколаївської те Херсонської (близько 1 % території України), а також міста Херсон.

2. Інформацію про площу окупованих та деокупованих територій взято з ресурсу https://deepstatemap.live/

3. https://www.president.gov.ua/documents/1562022-41769

4. Про утворення військових адміністрацій населених пунктів у Херсонській області https://www.president.gov.ua/documents/7382022-44545; Про утворення військових адміністрацій населених пунктів у Харківській області https://www.president.gov.ua/documents/7372022-44541; Про утворення військових адміністрацій населених пунктів у Херсонській області https://www.president.gov.ua/documents/7382022-44545; Про утворення військових адміністрацій населених пунктів у Херсонській області https://www.president.gov.ua/documents/7602022-44737

- з’ясування рівня руйнування / пошкодження інфраструктури та наявності / відсутності техніки, необхідної для надання адміністративних послуг (як у центрі громади, так і у ВРМ та старостинських округах);
- з’ясування поточної ситуації та динаміки повернення персоналу ОМС, залученого до роботи в ЦНАП та надання адміністративних послуг (у т. ч. старост), зокрема для можливого прийняття рішення щодо залучення за потреби персоналу ЦНАП з інших громад через організацію стажування;
- з’ясування ситуації з внутрішньо переміщеними особами;
- аналізу динаміки відновлення доступності адміністративних послуг;
- визначення потреб деокупованих громад в інституційній та матеріальній підтримці для відновлення доступності адміністративних та інших публічних послуг;
- з’ясування ситуації з наявністю умов для проживання в межах деокупованих громад та додаткових потреб ОМС / ВА;
- оцінки результатів та можливостей врахування досвіду відновлення доступу до адміністративних послуг у раніше деокупованих громадах Київської, Сумської, Чернігівської областей для інших громад після звільнення їхніх територій від окупантів;
- врахування результатів моніторингу під час розроблення пропозицій щодо державної політики у цій сфері.

Об’єктами моніторингу були деокуповані громади Київської, Чернігівської, Сумської областей (далі – громади першої хвилі) та Миколаївської[5], Херсонської, Харківської областей (далі – громади другої хвилі). З громадами першої хвилі експерти контактували 20–31 жовтня 2022 року, а з громадами другої хвилі – 1–10 листопада 2022 року.

Через відсутність на державному рівні окремого переліку деокупованих громад експерти самостійно визначили об’єкти моніторингу шляхом аналізу публічно відкритих джерел: карти ведення бойових дій, графічні частини (карти) перспективних планів формування територій громад відповідних областей, затверджені Кабінетом Міністрів України. Загалом було ідентифіковано 75 деокупованих громад, в яких функціонують 51 ОМС та 24 військові адміністрації (23 з них – серед громад другої хвилі, більшість із них – громади Харківської області). Серед громад першої хвилі експерти Проєкту зв’язалися з 39 із 42 ОМС / ВА, а серед громад другої хвилі – з 26 із 33 ОМС / ВА. Ще з однією громадою другої хвилі вдалося зв'язатися, але територія громади наразі повністю не звільнена, тож необхідної для моніторингу інформації немає. З 9 ОМС / ВА не вдалося поспілкуватися через неможливість встановити зв’язок. З огляду на зазначене, описані нижче узагальнені результати та висновки підготовлені з використанням інформації від 65 ОМС / ВА першої та другої хвилі.

5. Частину територіальних громад Миколаївської області було звільнено у березні 2022 року, але вони довго перебували поруч і з лінією фронту, тож потрапили до другої хвилі.

Збір інформації проводився шляхом прямої комунікації (засобами телефонного зв'язку) з представниками територіальних громад за визначеною Проєктом формою. Контактними особами від ОМС / ВА переважно були керівники ЦНАП, керівники управлінь соціального захисту населення, керівники ОМС / ВА, серед яких було 47 (72 %) жінок та 18 (28 %) чоловіків.

ОГЛЯД ЗІБРАНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Класифікація деокупованих громад

Можна виокремити 3 типи деокупованих громад:

1. перебували в окупації – тобто на території відповідних громад постійно були окупаційні війська, які контролювали ситуацію в межах тимчасово окупованих територій. Таких громад першої хвилі було 77, а другої хвилі – 81 %;

2. перебували в блокуванні (оточені російськими військами) – мешканці територіальної громади мали труднощі з вільним пересуванням за межі громади, але безпосередньо до населених пунктів територіальної громади окупаційні війська не заходили. Таких громад першої хвилі було 15 %, а другої хвилі 19 %;

3. через їхні території ворожі війська проходили транзитом – ворожі війська проїжджали окремі територіальні громади без мети захоплення, на шляху до іншої мети. Таких громад першої хвилі було 8 %.

Крім того, на територіях перших двох типів територіальних громад часто проводилися бойові дії, які призводили до значних руйнувань.

Громади першої хвилі переважно були тимчасово окуповані / заблоковані в проміжку з лютого до квітня 2022 року. Через частину територіальних громад російські окупаційні війська пройшли транзитом, тож було значно менше руйнувань та потерпілих, порівняно з територіальними громадами, де базувалися окупаційні війська та/або велися бойові дії.

Громади другої хвилі переважно були тимчасово окуповані / заблоковані у проміжку з лютого до жовтня 2022 року, при цьому 5 територіальних громад (19 % від загальної кількості громад другої хвилі) звільнено ще у березні 2022 року.

Демографічна ситуація в територіальних громадах

Більшість ОМС / ВА не мають інструментів для оперативного моніторингу демографічної ситуації у громаді. Лише 56 % ОМС / ВА громад першої хвилі та 77 % ОМС / ВА громад другої хвилі повідомили приблизну кількість осіб, що наразі мешкають у межах відповідних територіальних громад. Крім того, інформація щодо зареєстрованої кількості населення, яке мешкало в межах територіальної громади до широкомасштабного вторгнення,

часто не збігається з фактичною кількістю[6]. Як наслідок, в окремих випадках громади повідомляли про зменшення кількості населення, але після порівняння цієї інформації з кількістю зареєстрованих осіб виходило, що в громаді мешкає понад 100 % населення від довоєнного періоду.

У переважній більшості громад і першої, і другої хвилі було скорочення мешканців, порівняно з періодом до широкомасштабного вторгнення. В середньому кількість мешканців громад зменшувалася до 50 % в період тимчасової окупації. Громади, через які окупаційні війська пройшли транзитом або які перебували в блокуванні, мали менший відсоток зменшення кількості мешканців, а громади, на території яких велися активні бойові дії, – вищий відсоток зменшення мешканців.

У межах опитування ми також уточнили динаміку зміни кількості мешканців після деокупації (суб'єктивна думка опитаних), та зафіксували нижченаведене:

- лише 1 (2,5 %) громада першої хвилі повідомила, що кількість мешканців у громаді після деокупації і надалі зменшується;

- у громад другої хвилі ситуація така:

    - 65 % ОМС / ВА повідомили про позитивну динаміку повернення;
    - 19 % ОМС / ВА повідомили про негативну динаміку, спричинену відсутністю належних умов для проживання у громаді в зимовий період;
    - 8 ОМС / ВА повідомили, що кількість мешканців наразі не змінюється;
    - 8 ОМС / ВА повідомили, що навіть суб'єктивно не можуть визначити ситуацію з мешканцями;

- деокуповані громади також стають місцем для проживання внутрішньо переміщених осіб (далі – ВПО), що в окремих випадках сприяє фактичній наявності населення територіальної громади на довоєнному рівні (у 15 з 65 ОМС / ВА).

Доступ до базових сервісів

Електроенергія

Ключовим є доступ населення до електроенергії, адже від цього часто залежать водопостачання, робота мобільного зв’язку та Інтернет.
Загалом у всіх громадах першої хвилі доступ до електропостачання відновлено.

У громадах другої хвилі ситуація значно складніша:

- 23 % ОМС / ВА повідомили про відновлення / наявність електропостачання;

- 65 % ОМС / ВА повідомили про значні обмеження електропостачання, що переважно пов'язані з ремонтними роботами. Також електроенергія може бути доступна лише в частині населених пунктів таких громад;

6. За словами та на суб'єктивну думку респондентів.

- 12 % ОМС / ВА повідомили про відсутність електропостачання. Відновлення очікується не раніше 2023 року, загалом у цих (3) територіальних громадах мешкало 39 000 осіб.

Загалом 34 % громад першої та другої хвилі мають проблеми з електропостачанням на територіях, де мешкало близько 450 000 осіб.

Водопостачання

Усі ОМС / ВА повідомили про залежність централізованого водопостачання від електроенергії. При цьому в невеликих територіальних громадах, де функціонують водонапірні башти, водопостачання може зберігатися протягом декількох годин після вимкнення електроенергії. Скарг на забруднення води в колодязях, що актуально для малих населених пунктів територіальних громад, не надходило. Тобто водопостачання в таких населених пунктах зберігається навіть у разі вимиканняелектроенергії.

У всіх громадах першої хвилі водопостачання відновлено.

У громадах другої хвилі ситуація така:

- у 31 % територіальних громад централізоване водопостачання відновлено;

- у 4 % територіальних громад централізованого водопостачання не було і до широкомасштабної війни, тож і надалі використовуються колодязі.

- у 65 % територіальних громад водопостачання обмежено. Десь завозять бутильовану воду, яка продається для населення, десь вмикають централізоване водопостачання на кілька годин на день. В окремих громадах водопостачання відновлено лише в частині населених пунктів.

Загалом 26 % громад першої та другої хвилі мають проблеми (обмеження) з централізованим водопостачання на територіях, де мешкало близько 320 000 осіб.

Доступ до мобільного зв’язку та Інтернету

Доступ до мобільного зв'язку та Інтернету часто пов'язаний із доступом до електропостачання. Тож обмеження, спричинені відімкненням від електропостачання, додатково братися до уваги не будуть. Варто також наголосити, що відсутність інтернет-зв'язку унеможливлює дистанційну освіту для школярів та студентів.

У громадах першої хвилі доступ до телефонного зв'язку відновлено повністю (крім декількох населених пунктів 1 територіальної громади (2,5 %), що межує з кордоном республіки білорусь та російської федерації). Доступ до Інтернету загалом також відновлено, але в 10 % громад першої хвилі частина населених пунктів, що межує з кордоном республіки білорусь та російської федерації, доступу до Інтернету немає.

У громадах другої хвилі ситуація з доступом до Інтернету така:

- 27 % територіальних громад мають постійний доступ до Інтернету;
- 15 % територіальних громад повідомили, що доступ до Інтернету відновлюється через Starlink, але використання Інтернету в такому форматі для населення є обмеженим;
- 46 % територіальних громад мають обмежений доступ до Інтернету (переважно не працює через відсутність повноцінного електропостачання);
- 12 % територіальних громад повідомили про відсутність доступу до Інтернету.

Ситуація з доступом до мобільного зв'язку у громад другої хвилі така:

- 38 % територіальних громад мають постійний доступ до мобільного зв'язку;
- населені пункти 62 % територіальних громад мають обмежений доступ до мобільного зв'язку (лише один оператор відновив зв'язок, працює за певним графіком, коли вмикають генератори).

Загалом близько 23 % громад першої та другої хвилі мають проблеми (обмеження, відсутність) із доступом до Інтернету та/або мобільного зв'язку на територіях, де мешкало близько 280 000 осіб.

Банківські та поштові послуги

У 18 % громад першої хвилі немає відділень банків, причому у 13 % територіальних громад відділення банків зачинилися ще до війни (переважно через економічну необґрунтованість утримання відділення). Також є територіальна громада, де немає навіть банкомата (так було ще до широкомасштабного вторгнення), що створює незручності для населення.

Частину банківських послуг можна отримати у поштових відділеннях. Доступність поштових послуг відновлено повністю, але у 8 % територіальних громад відділення пошти працювали за скороченим графіком (1–2 дні на тиждень) ще до війни, така сама ситуація і нині.

Банківські послуги у громадах другої хвилі:

- у 58 % територіальних громад відновлено доступ до банківських послуг (через відділення банків, поштові відділення, банківські термінали, банкомати);
- у 42 % територіальних громад доступу до банківських послуг немає.

Поштові послуги у громадах другої хвилі:

- у 58 % територіальних громад відновлено роботу поштових відділень;
- у 19 % громад за графіком, кілька разів на тиждень працюють мобільні відділення;
- у 23 % територіальних громад доступ до поштових послуг не відновлено.

Транспортне сполучення

У всіх громадах першої хвилі є належне сполучення громадським транспортом з обласним центром та іншими населеними пунктами України. Водночас ситуація з громадським транспортом у межах територіальних громад погіршилася, регулярність рейсів зменшилася, окремі віддалені населені пункти залишаються без сполучення громадським транспортом. В одній із територіальних громад 50 % населених пунктів не мають транспортного сполучення.

Громадський транспорт у громадах другої хвилі:

- зовнішній (транзитний через адмінцентр / населені пункти громади):
    - 69 % територіальних громад – роботу громадського транспорту відновлено (можлива обмежена частота рейсів);
    - 4 % територіальних громад (1 громада) – тільки планується запуск соціального автобуса;
    - 23 % територіальних громад – роботу громадського транспорту не відновлено (частково це зумовлено руйнуванням інфраструктури);
    - ситуація з громадським транспортом в одній територіальній громаді (4 %) керівниці ЦНАП була не відома;
- внутрішній (сполучення між адмінцентром та населеними пунктами громади):
    - 23 % територіальних громад – роботу громадського транспорту відновлено;
    - 4 % територіальних громад (1 громада) – тільки планується запуск соціального автобуса;
    - 65 % територіальних громад не відновили роботу громадського транспорту;
    - 8 % територіальних громад – ситуація з громадським транспортом контактній особі була не відома.

Доступність базових сервісів для різних груп населення

Як повідомили представники ОМС / ВА, всі перелічені вище сервіси доступні для мешканців територіальної громади незалежно від віку, статі, стану здоров'я на однаковому рівні. Окремі ОМС / ВА зазначали, що намагалися пріоритетно відновлювати доступ до сервісів саме для вразливих груп населення. Водночас у віддалених населених пунктах територіальних громад доступність сервісів істотно відрізняється. Про такі проблеми повідомили 31 % ОМС / ВА громад першої хвилі та 54 % ОМС / ВА громад другої хвилі.

Для прикладу, в малих населених пунктах немає інтернет-зв'язку, але його там не було і до 24.02.2022, така сама ситуація з централізованим водопостачанням, якістю мобільного зв'язку, доступом до поштових та банківських послуг. Також спостерігається гірша ситуація з сервісами у прикордонних населених пунктах, про що йшлося у розділах вище. Загалом, опитування лише представників влади не може показати реальної картини з доступністю базових сервісів для різних груп населення. Щоб отримати точнішу інформацію, потрібно проводити додаткові соціологічні дослідження з представниками різних груп населення.

Поселення громадян, житло яких пошкоджено / зруйновано

ОМС / ВА повідомляли про наявність пошкодженого та зруйнованого житла громадян, яким потрібно десь жити далі до моменту відновлення власного житла. ОМС / ВА забезпечують умовами для проживання громадян, що мають не придатне для використання житло, таким чином:

1. відновлення пошкодженого житла – ОМС / ВА часто допомагають із будматеріалами;

2. відновлення зруйнованого житла – наразі лише формуються відповідні реєстри, в окремих випадках громадянам виплачується матеріальна підтримка від ОМС, також під час моніторингу представники окремих громад інформували про вже наявні приклади відновлення зруйнованого житла;

3. поселення таких громадян у друзів, родичів. Участь ОМС / ВА в такому разі мінімальна;

4. поселення громадян у санаторіях та інших будівлях ОМС, які належним чином облаштовані для проживання;

5. поселення громадян у модульні будинки, які встановлюють коштом донорів.

Додатково варто виокремити проблему, яка унеможливлює / ускладнює надання державної підтримки на відновлення житла. Часто у сільських населених пунктах громадяни не реєстрували належним чином право власності на нерухоме майно. Ще складніша ситуація з житлом, яке своєчасно не було введено в експлуатацію, адже після пошкодження / руйнування це може бути неможливо. Тобто громадяни не мають належного переліку документів для отримання державної підтримки на відновлення житла.

ОМС / ВА громад першої хвилі повідомили, що у 15 % територіальних громад місць для проживання недостатньо, ще 13 % ОМС / ВА зазначили, що вирішенням цих проблем займаються безпосередньо громадяни. Інші 72 % громад першої хвилі повідомили про достатню кількість місць для поселення громадян, житло яких пошкоджено / зруйновано.

ОМС / ВА громад другої хвилі повідомили, що у 31 % територіальних громад місць для проживання недостатньо, ще 19 % ОМС / ВА зазначили, що вирішенням цих проблем займаються безпосередньо громадяни. У 8 % територіальних громад контактна особа від ОМС / ВА не мала інформації, а інші 42 % громад другої хвилі повідомили про достатню

кількість місць для поселення громадян, житло яких пошкоджено / зруйновано (переважно у таких територіальних громадах не було значних руйнувань або громадян, що втратили житло, та ВПО поселяли в наявних санаторіях, гуртожитках).

Співпраця з міжнародними організаціями і партнерами

Переважна більшість представників ОМС / ВА першої та другої хвилі повідомили про співпрацю з міжнародними організаціями, громадами-партнерами, українськими громадськими та релігійними організаціями в частині гуманітарної допомоги та вирішення актуальних для громад проблем. Лише 5 % представників територіальних громад повідомили про відсутність такої співпраці, 8 % представників сказали що не мають відповідної інформації. Найбільш згадуваними були:

- Червоний Хрест;
- U-LEAD з Європою;
- Фонд Карітас;
- Інституції ООН (ПРООН, UNHCR, UNICEF);
- Фонд Рокада (партнер UNHCR).

Окремо варто наголосити, що контактною особою від ОМС / ВА переважно були керівники ЦНАП, тому не всі вони мали повну інформацію про взаємодію ОМС / ВА з партнерами.

Види допомоги, які надавалися партнерами:

- продукти харчування;
- засоби гігієни;
- техніка;
- психологічна підтримка;
- підтримка для дітей;
- підтримка з відновлення інфраструктури (будівельні матеріали, генератори).

Внутрішньо переміщені особи

Ситуація з ВПО істотно змінилася порівняно з першими місяцями після широкомасштабного вторгнення. Вже немає швидкого і масового переміщення населення з місць постійного проживання. З огляду на зазначене, територіальні громади, в т. ч. деокуповані, майже не утримують місць для короткострокового, транзитного розміщення ВПО (школи, спортзали тощо). Водночас, як показав попередній досвід, додаткові місця для тимчасового проживання ВПО можуть швидко створюватися.

Офіційна статистика зареєстрованих ВПО і далі зростає. Нині в Україні налічується понад 3,3 млн ВПО. Почасти це пов'язано зі складною процедурою зняття з реєстрації ВПО. Якщо ж брати до уваги фактичну кількість ВПО (а не тільки зареєстрованих), то їх налічується близько 6,24 млн, при цьому їх кількість поступово зменшується[7].

7. https://displacement.iom.int/ukraine

Найбільше ВПО в розрізі районів України перебуває нині у Харківському районі Харківської області – 216 000 ВПО (і ця цифра істотно зростає протягом останніх місяців). Ймовірно, це може бути пов'язано з евакуацією частини населення з деокупованих територій після звільнення та через відсутність теплопостачання й електропостачання. Можна припустити, що подібна ситуація буде і під час подальшого звільнення територій Херсонської області. При цьому протягом жовтня найбільше зростання зареєстрованих ВПО спостерігалося у Львівській +13 % та Сумській + 10 % областях[8].

Аналіз громад першої хвилі щодо ВПО показав таке:

- 51 % ОМС / ВА територіальних громад заявили про готовність приймати ВПО. Ще 5 % ОМС / ВА повідомили, що є можливість приймати ВПО у мешканців територіальних громад у межах програми «Прихисток».

- 33 % ОМС / ВА ведуть облік місць для ВПО, але часто працівники ЦНАП не мають доступу до цієї інформації. Загалом окремі ОМС / ВА повідомляли про наявність від 60 до 350 місць для поселення ВПО. Також деякі ОМС / ВА зазначали спад запитів на поселення ВПО.

- Приблизну кількість ВПО повідомили в 79 % ОМС / ВА (частина керівників ЦНАП не мали відповідної інформації). Загалом у кожній із цих територіальних громад розміщується від 50 до 3400 ВПО станом на жовтень 2022 року.

- 51 % ОМС / ВА мали інформацію про фактичну кількість мешканців та кількість зареєстрованих ВПО, що дозволило побачити ось що. Співвідношення кількості ВПО до кількості мешканців деокупованих громад коливається від 1 % до 62 %. В середньому співвідношення кількості населення до кількості ВПО у громадах першої хвилі становить 10 %.

Аналіз громад другої хвилі щодо ВПО показав нижченаведене:

- 23 % ОМС / ВА територіальних громад заявили про готовність приймати ВПО. Ще 8 % ОМС / ВА повідомили, що місцеве населення має можливість надавати для ВПО житло в оренду.

- 12 % ОМС / ВА ведуть облік місць для ВПО, але часто працівники ЦНАП не мають доступу до цієї інформації.
  Приблизну кількість ВПО повідомили в 50 % ОМС / ВА (частина керівників ЦНАП не мали точної інформації). Загалом у кожній із цих територіальних громад розміщується від 20 до 7700 ВПО станом на жовтень 2022 року.

- 35 % ОМС / ВА мали інформацію про фактичну кількість мешканців та кількість зареєстрованих ВПО, що дозволило побачити ось що. Співвідношення кількості ВПО до кількості жителів деокупованих громад коливається від 1 % до 31 %. В середньому співвідношення кількості населення до кількості ВПО у громадах другої хвилі становить 12 %.

8. https://displacement.iom.int/reports/ukraina-zvit-pro-peremischennya-zvit-po-bazoviy-ocinci-teritorii-rayonniy-riven-14-tur

Загалом 46 % ОМС/ВА першої та другої хвилі мали інформацію про кількість зареєстрованих ВПО в розрізі чоловіків та жінок – у середньому співвідношення становило 67 % жінок та 33 % чоловіків. Загалом цей показник коливався в громадах від 95 % жінок / 5 % чоловіків до 50 % жінок / 50 % чоловіків (у цьому разі зазначалося, що ВПО переважно переїжджають сім'ями). Зазначені цифри відповідають і усередненим показниками гендерного співвідношення ВПО в межах країни – 65 відсотки ВПО були жіночої статі та 35 відсотків – чоловічої[9].

Крім того, були ОМС, які не ставили на облік ВПО-чоловіків (неофіційно зазначалося, що це позиція керівництва громади, адже чоловіки повинні воювати). Також бувають випадки, що і чоловіки не бажають реєструватися як ВПО, адже вважають, що це може підвищити ризик їх мобілізації. Ймовірно, ці чинники могли вплинути на більшу частку зареєстрованих жінок-ВПО.

Доступність адміністративних послуг

Доступ до адміністративних послуг соціального характеру

В ОМС / ВА громад першої хвилі доступ відновлено в повному обсязі (100 %), а в ОМС / ВА громад другої хвилі – у 58 % територіальних громад.

Доступ до послуг державної реєстрації актів цивільного стану

В ОМС / ВА громад першої хвилі доступ відновлено у 54 % територіальних громад, а в ОМС / ВА громад другої хвилі – у 27 % територіальних громад (частині громад доступ до цих послуг відновлено через виїзди спеціаліста відділу ДРАЦС Мін'юсту для надання відповідних послуг за графіком).

Пенсійні послуги

В ОМС / ВА громад першої хвилі пенсійні послуги надаються у 41 % територіальних громад, а в ОМС / ВА громад другої хвилі – у 38 % територіальних громад.

Послуги з реєстрації місця проживання

В ОМС / ВА громад першої хвилі реєстрацію відновлено у 77 % територіальних громад, а в ОМС / ВА громад другої хвилі – у 12 % територіальних громад. Відсутність зазначених послуг у частини територіальних громад зумовлена відсутністю під'єднання до реєстру територіальної громади Державної міграційної служби (далі – ДМС), оскільки такі громади внесені до переліку територіальних громад, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають у тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні), затвердженого наказом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України від 25 квітня 2022 року № 75 (зі змінами). Деякі ОМС повідомили, що змушені реєструвати місце проживання без доступу до відповідного реєстру.

9. https://displacement.iom.int/reports/ukraina-zvit-pro-peremischennya-zvit-po-bazoviy-ocinci-teritorii-rayonniy-riven-14-tur

Паспортні послуги

В ОМС / ВА громад першої хвилі паспортні послуги надаються у 15 % територіальних громад, а в ОМС / ВА громад другої хвилі – у 12 % територіальних громад (у двох ОМС / ВА також повідомили про викрадення робочих станцій для надання паспортних послуг). Почасти доступ до паспортних послуг відновлюється через виїзд мобільних груп ДП «Документ», що теж враховано в зазначених показниках. Аналогічний підхід міг би застосовуватися до надання паспортних послуг у мобільних ЦНАП ОМС – за сприяння з боку Державної міграційної служби України.

Державна реєстрація речових прав на нерухоме майно

В ОМС / ВА громад першої хвилі ці послуги надаються у 79 % територіальних громад, а в ОМС / ВА громад другої хвилі – у 23 % територіальних громад. Частина ОМС / ВА також зазначали, що державний реєстратор звільнився, а нового найняти не можуть, бо Мін'юст не проводить тестування.

Реєстрація пошкодженого та зруйнованого майна

У 72 % ОМС / ВА громад першої хвилі надають послуги з реєстрації пошкодженого та зруйнованого майна.

У 69 % ОМС / ВА громад другої хвилі надають послуги з реєстрації пошкодженого та зруйнованого майна.

Найбільш затребувані послуги ОМС / ЦНАП

ОМС / ВА громад першої хвилі:

- Адміністративні послуги соціального характеру (реєстрація ВПО, соціальні виплати, отримання дров, заявки на ремонтні роботи для відновлення житла, отримання будівельних матеріалів тощо) – 82 % ОМС / ВА;
- Реєстрація місця проживання – 33 % ОМС / ВА;
- Реєстрація земельних ділянок, отримання витягів ДЗК та реєстрація права власності на нерухоме майно – 26 % ОМС / ВА;
- Паспортні послуги – 15 % ОМС / ВА.

ОМС / ВА громад другої хвилі:

- Адміністративні послуги соціального характеру (реєстрація ВПО, соціальні виплати, отримання дров, заявки на ремонтні роботи для відновлення житла, отримання будівельних матеріалів тощо) – 73 % ОМС / ВА;

- Реєстрація пошкодженого майна та реєстрація нерухомого майна – 38 % ОМС / ВА;
- Реєстрація місця проживання – 35 % ОМС / ВА;
- Відновлення документів – 27 % ОМС / ВА.

Стан та функціонування ЦНАП

8 % ЦНАП ОМС / ВА першої хвилі було пошкоджено, 1 із них (2,6 %) вже відновлено, а один (2,6 %) зруйновано повністю. Також зазнали пошкодження ВРМ однієї територіальної громади. 46 % ЦНАП ОМС / ВА (та будівель, де надавались адмінпослуги без створення ЦНАП) громад другої хвилі було пошкоджено з різним рівнем руйнувань, але повного знищення не було.

38 % ЦНАП (у т. ч. їхніх ВРМ) ОМС / ВА громад першої хвилі втратили техніку, більшість з якої вже поновлено. 62 % ЦНАП (у т. ч. їхніх ВРМ) громад другої хвилі втратили техніку (внаслідок фізичного знищення через обстріли, викрадення окупантами, мародерство). Техніку для громад другої хвилі переважно ще не було поновлено станом на момент цього аналізу.

Близько 10–15 % ОМС / ВА першої та другої хвилі повідомляли, що хоч техніку і не було втрачено, але вона і до широкомасштабного вторгнення була застарілою, тому організувати відновлення адмінпослуг складно.

У 85 % ОМС/ВА громад першої хвилі ЦНАП функціонували до 24.02.2022. Ще один (2,5 %) ЦНАП було відкрито ОМС після початку широкомасштабного вторгнення і одна громада планує створення ЦНАП (2,5 %), але наразі ці плани відтерміновано через брак ресурсу (планують будувати, мають виділену земельну ділянку). Інші 4 ОМС (10 %) не мають ЦНАП і наразі не планують його створення. У кількох невеликих громадах з боку ОМС / ВА нормально сприймається можливість поїздок до сусідніх громад у ЦНАП за 7–10 км для отримання адміністративних послуг. У 69 % ОМС / ВА другої хвилі ЦНАП функціонували до 24.02.2022. Інші 27 % ОМС / ВА не мають ЦНАП і наразі не планують його створення.

Усі ЦНАП ОМС / ВА громад першої хвилі, які функціонували до 24.02.2022, відновили роботу (переважно в перші місяці після деокупації, з обмеженим функціоналом)[10]. 78 % ЦНАП ОМС / ВА другої хвилі, що функціонували до 24.02.2022, відновили роботу принаймні частково (подекуди лише у форматі консультацій, наразі не відновлено доступу до реєстрів та немає необхідної техніки).

24 % ЦНАП ОМС / ВА громад першої хвилі, що функціонували до 24.02.2022, додатково функціонують як гуманітарні центри. 33 % ЦНАП ОМС / ВА громад другої хвилі, що функціонували до 24.02.2022, додатково функціонують як гуманітарні центри. Крім того, керівники ЦНАП зазначали, що у разі створення координаційних гуманітарних центрів у межах ОМС їх залучали до його роботи.

10. ЦНАП, приміщення яких пошкоджено / зруйновано, працюють в інших приміщеннях.

Інклюзивність та кількість відвідувачів ЦНАП

У ОМС / ВА першої хвилі інклюзивність функціонуючих ЦНАП не змінилася починаючи з 24.02.2022 (крім 2 зруйнованих та 1 пошкодженого ЦНАП, що загалом становить 8 % від загальної кількості), у 5 ОМС / ВА ЦНАП не створено, а ще 5 ЦНАП не були інклюзивними і до початку широкомасштабного вторгнення, тобто загалом 67 % ЦНАП громад першої хвилі можна вважати інклюзивними. 38 % ОМС / ВА другої хвилі повідомили про наявність інклюзивного обслуговування у їхніх ЦНАП. У 62 % ОМС / ВА немає інклюзивного обслуговування (при цьому 27 % ОМС / ВА взагалі не мають ЦНАП).

66 % ОМС / ВА громад першої хвилі повідомили статистику надання адмінпослуг. До 24.02.2022 у відповідних територіальних громадах надавалося від 20 до 350 адмінпослуг на день. Після деокупації повідомляється про збільшення кількості надання адмінпослуг, в разі відновлення доступу до відповідних реєстрів, що, ймовірно, зумовлено відкладеним попитом, а також великим попитом на адміністративні послуги соціального характеру. В одній із громад спостерігалося зростання надання адмінпослуг порівняно з довоєнним періодом з 2227 на місяць до 3893 на місяць.

31 % ОМС / ВА громад другої хвилі повідомили статистику надання адмінпослуг. До 24.02.2022 у відповідних територіальних громадах надавалося від 15 до 200 адмінпослуг на день. Після деокупації статистики майже немає, в поодиноких випадках повідомляється про зменшення кількості надання адмінпослуг, адже немає доступу до реєстрів.

Більшість ОМС / ВА першої та другої хвилі повідомляли про значне збільшення кількості консультацій, що надаються для населення, порівняно з періодом до 24.02.2022.

Загалом 17 % ОМС / ВА першої та другої хвилі змогли повідомити свої припущення, що жінкам надається більше адміністративних послуг, аніж чоловікам, з приблизним співвідношенням 60 % жінок / 40 % чоловіків. Інші ОМС / ВА не були готові висловити навіть припущення щодо гендерного співвідношення відвідувачів ЦНАП та отримувачів адмінпослуг.

13 % ОМС/ВА громад першої хвилі збирають дезагреговані дані за статтю. Частина з них використовує для цього ПК «Вулик». Також одна громада повідомила, що має ПК «Вулик», але не використовує його. 4 % ОМС / ВА громад другої хвилі збирає дезагреговані дані за статтю. Ще в 4 % ОМС / ВА громад другої дезагреговані дані збиралися через ПК «Вулик» до 24.02.2022, але нині відповідний програмний комплекс погано працює, тому й інформація не збирається.

Персонал ЦНАП

У 54 % ОМС / ВА громад першої хвилі фактична кількість працівників ЦНАП не змінилася. В частині громад працівники ЦНАП звільнялися, що було пов’язано з евакуацією, але на їхнє місце швидко наймали інших працівників. Водночас 26 % ОМС / ВА мають фактичне скорочення кількості персоналу від 5 % до 50 %.

У 74 % ОМС / ВА громад другої хвилі фактична кількість зменшилася від 10 до 90 %. В окремих ЦНАП залишилися лише керівники. В решти 26 % змін не відбулося, але в окремих ЦНАП персонал перебуває на простої.

За статевою структурою штату суттєвих змін не відбулося, адже і до 24.02.2022 більшість персоналу ЦНАП становили жінки.

60 % ОМС / ВА громад першої хвилі надали точну статистичну інформацію, що показала таке: до 24.02.2022 в опитаних ЦНАП працювало 28 чоловіків, а тепер 19 чоловіків, жінок було 243, а нині 214. В одній із громад 2 працівників ЦНАП (чоловіків) було мобілізовано. Тобто в середньому можна констатувати, що кількість працівників зменшилась на 15 %, а співвідношення працівників чоловічої статі зменшилося з 12 % чоловіків до 9 % чоловіків у ЦНАП.

27 % ОМС / ВА громад другої хвилі надали точну статистичну інформацію, що показала таке: до 24.02.2022 в опитаних ЦНАП працювало 6 чоловіків, а тепер 5 чоловіків, жінок було 56, а нині 32. В одній із громад до 24.02.2022 працювало 9 працівників, з яких 1 чоловік, а тепер лише 1 чоловік. Тобто в середньому можна констатувати, що кількість працівників зменшилася на 40 %, а співвідношення працівників чоловічої статі зросло з 10 % чоловіків до 16 %.

У 13 % ОМС / ВА громад першої хвилі відбулося скорочення штатної кількості ЦНАП.

У 8 % ОМС / ВА громад другої хвилі відбулося скорочення штатної кількості ЦНАП.

31 % ОМС / ВА громад першої хвилі зазначили, що залучені до роботи їхніх ЦНАП фахівці з ЦНАП інших громад у формі стажування (стажери) можуть сприяти зменшенню навантаження в роботі. Також були коментарі, що в разі частих тривог і відімкнень електропостачання залучення додаткового персоналу не допоможе. Одна громада просила допомогти з державним реєстратором, але у форматі стажування це питання не може бути вирішено.

46 % ОМС / ВА громад другої хвилі зазначили, що стажери будуть корисні для відновлення надання доступу до адмінпослуг та зменшення навантаження в період відкладеного попиту на послуги. Також зазначалося, що стажери будуть потрібні разом із технікою та після відновлення доступу до відповідних реєстрів.

Робота ВРМ та старост

У 26 з 29 ОМС / ВА громад першої хвилі відновлено роботу ВРМ, які функціонували до 24.02.2022.

У 67 % ОМС / ВА громад першої хвилі старости надають адміністративні послуги.

У 8 з 18 ОМС / ВА громад другої хвилі повністю або частково відновлено роботу ВРМ, які функціонували до 24.02.2022.

У 65 % ОМС / ВА громад другої хвилі старости надають адміністративні послуги.

Необхідна підтримка для ЦНАП

Інституційна підтримка:

Для ОМС / ВА громад першої хвилі:

- є 1 запит на створення ЦНАП з нуля;
- 56 % ОМС / ВА висловилися, що тією чи іншою мірою зацікавлені в інституційній підтримці, яка стосується:
  - навчання;
  - інтеграції нових послуг у ЦНАП;
  - роботи з ПК «Вулик» та іншими цифровими інструментами для надання адміністративних послуг;
  - психологічної підтримки.

Для ОМС / ВА громад другої хвилі:

- є 3 запити на створення ЦНАП з нуля;
- 58 % ОМС / ВА висловилися, що тією чи іншою мірою зацікавлені в інституційній підтримці, яка стосується:
  - навчання;
  - інтеграції нових послуг у ЦНАП;
  - психологічної підтримки.

Ключові запити на матеріальну підтримку для ЦНАП:

Для ОМС / ВА громад першої хвилі:

- комп'ютери, ноутбуки, оргтехніка – 56 %;
- генератори – 18 %;
- обладнання для видачі паспортів – 18 %;
- меблі – 10 %;
- будівництво та ремонт ЦНАП – 15 %;
- зчитувачі ІД-карток – 5 %;
- одна громада (2,5 %) повідомила, що допомоги не потребує.

Для ОМС / ВА громад другої хвилі:

- комп'ютери, ноутбуки, оргтехніка – 88 %;
- генератори – 23 %;
- обладнання для видачі паспортів – 4 %;
- автомобілі та мобільні рішення – 15 %;
- відновлення доступу до Інтернету, Starlink – 19 %.

Порівнявши запити, можна побачити, що громади першої хвилі частково задовольнили гострі запити на техніку та переходять до наступних фаз відновлення з відповідними запитами. Громади другої хвилі навпаки, наразі мають запит на базові речі, як-от техніка, Інтернет, мобільні рішення для надання послуг у віддалених населених пунктах.

Додаткові потреби ОМС / ВА

Для ОМС / ВА громад першої хвилі:

1. Генератори (також до переліку можна додавати акумулятори, павербанки, фазоінвертори тощо) – 23 %.
2. Будівельні матеріали – 23 %.
3. Гуманітарна допомога для зимівлі (буржуйки, спальні мішки, зимові намети, теплові гармати, біотуалети) – 20 %.

Для ОМС / ВА громад другої хвилі:

1. Генератори – 31 % (також до переліку можна додавати акумулятори, павербанки, фазоінвертори тощо).
2. Будівельні матеріали – 19 %.
3. Гуманітарна допомога для зимівлі (буржуйки, спальні мішки, зимові намети, теплові гармати, біотуалети – 12 %.
4. Баки для води – 12 %.
5. Старлінки – 12 %.

ВИСНОВКИ

Результати моніторингу показали, що термін перебування під російською окупацією істотно впливає на процеси відновлення територіальних громад, в тому числі відновлення влади на відповідних територіях. Тому в переважній більшості громад першої хвилі (98 %) продовжили роботу органи місцевого самоврядування, а у громад другої хвилі переважно (70 %) призначено начальників військових адміністрацій.

Громади першої хвилі змогли швидко відновити надання базових послуг для населення. Практично всі населені пункти деокупованих громад мають електропостачання, водопостачання, Інтернет і мобільний зв'язок. Крім того, мешканці відповідних територіальних громад мають доступ до найбільш затребуваних адміністративних послуг. У громадах другої хвилі ситуація значно складніша, адже вони були деокуповані напередодні зими з істотно пошкодженою інфраструктурою теплопостачання та електропостачання. Загалом спостерігається нижченаведене:

- 34 % територіальних громад (450 000 мешканців до 24.04) залишаються без постійного електропостачання (вимикання, що відбуваються в межах України, додатково до уваги не беруться);
- 26 % територіальних громад (320 000 мешканців до 24.04) залишаються без постійного централізованого водопостачання;
- 23 % територіальних громад (280 000 мешканців до 24.04) залишаються без стабільного Інтернету та/або мобільного зв'язку.

Ситуація з втраченими помешканнями громадян залишається контрольованою у громадах першої та другої хвилі. Громадяни, що втратили житло, переважно мають місця для тимчасового проживання (родичі, сусіди, санаторії, гуртожитки, модульні будинки, в окремих випадках допомога зі швидким відновленням пошкодженого житла). Якщо ж говорити про місця для довгострокового проживання на заміну втраченому житлу, то 15 % громад першої хвилі та 31 % громад другої хвилі зазначали, що такого житла недостатньо. При цьому громадянам надається соціальна допомога: грошова, матеріальна (дрова, будівельні матеріали, продукти харчування та засоби гігієни), юридична.

Як можна побачити на прикладі громад першої хвилі, коли з'являються належні умови для проживання, то і населення швидко повертається в свої домівки. Крім того, спостерігався і високий інтерес ВПО до таких громад, що допомагало швидше повернути кількість мешканців громади до стану, що був напередодні широкомасштабного вторгнення. А от у громадах другої хвилі динаміка повернення дещо нижча, в окремих випадках негативна, якщо немає електропостачання, теплопостачання та/або і надалі є підвищені безпекові ризики.

У межах моніторингу також була спроба дослідити вплив тимчасової окупації на вразливі групи населення та гендерні аспекти. Результати опитування показали, що ОМС / ВА здебільшого не ставлять у пріоритет збір відповідної інформації, ба більше – увага інтерв'юерів до гендерних питань сприймалась як малорелевантна. Водночас помітна адаптація роботи ОМС / ВА, ЦНАП для задоволення потреб різних вікових та гендерних груп: щодо надання адміністративних послуг, організації місця для проживання, відновлення доступності до сервісів тощо. Детальнішу інформацію можна знайти у Звіті за результатами гендерного моніторингу діяльності ЦНАП в умовах повномасштабного вторгнення росії в Україну.

Відновлення доступності адміністративних послуг є одним із першочергових пріоритетів для деокупованих громад. Для більшості ОМС / ВА проблеми були спільні, як-от відсутність техніки, труднощі з відновленням доступу до реєстрів, відсутність персоналу та, в окремих випадках, відсутність приміщення або Інтернету. Але навіть попри труднощі 100 % ЦНАП ОМС / ВА громад першої хвилі та 78 % ОМС / ВА громад другої хвилі (принаймні почасти) вже відновили роботу.
Рівень руйнувань та потреби громад можуть свідчити про досить складну економічну ситуацію. Навіть закупівля генераторів, комп'ютерної техніки стає великою проблемою, не кажучи вже про відбудову / ремонт інфраструктури, адмінбудівель та приватного житла. Державної підтримки, ймовірно, теж бракуватиме, адже основним пріоритетом є видатки на оборону та соціальну підтримку населення. При цьому, поки не буде відновлено базових сервісів у межах територіальної громади, доти й активної діяльності бізнесу (наповнення місцевого бюджету) не варто очікувати.

Виклики для деокупованих громад:

- підготовка ОМС / ВА до зими в умовах браку ресурсів, стану критичної інфраструктури та комунікацій, можливих вимикань електропостачання, що впливатиме на надання більшості комунальних послуг;
- потрібні значні кошти на відновлення зруйнованого і пошкодженого майна (в т. ч. підтримка будівельними матеріалами), також в окремих громадах зруйновано або пошкоджено приміщення ЦНАП;
- у багатьох населених пунктах речові права на нерухоме майно громадянами досі не зареєстровані, що є перешкодою для реєстрації пошкодженого чи зруйнованого майна та отримання компенсації;
- ОМС / ВА не мають доступу до відповідних реєстрів для надання адміністративних послуг, якщо вони перебувають у переліку територіальних громад, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій, або які перебувають у тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні). Як наслідок, доступу навіть до базових адміністративних послуг немає;
- незадовільні умови для забезпечення дистанційного навчання для дітей (перебої з електропостачанням, інтернет-зв'язком);

- у багатьох громадах бракує техніки для обслуговування громадян у ЦНАП, у т. ч. через її викрадення чи знищення окупантами;

- доступність послуг РАЦС істотно ускладнено, відділів ДРАЦС Мін'юсту недостатньо, щоб забезпечити надання відповідних послуг у всіх деокупованих громадах, водночас механізм делегування повноважень до ОМС майже не використовується;

- доступність паспортних послуг перебуває на низькому рівні, що пов'язано як із браком ресурсів в ОМС / ВА, так і з позицією ДМС, зокрема щодо неможливості тимчасового надання в користування обладнання ОМС / ВА для організації надання паспортних послуг або ж недостатнім сприянням у можливості надання цих послуг через мобільні ЦНАП органів місцевого самоврядування.

Допомога ОМС / ВА з подоланням описаних викликів сприятиме подальшому відновленню належних умов для проживання в деокупованих громадах, повернення евакуйованих громадян до своїх домівок та отримання ними якісних адміністративних послуг.

ДОДАТОК 1: ОПИС ОКРЕМИХ ПРИКЛАДІВ

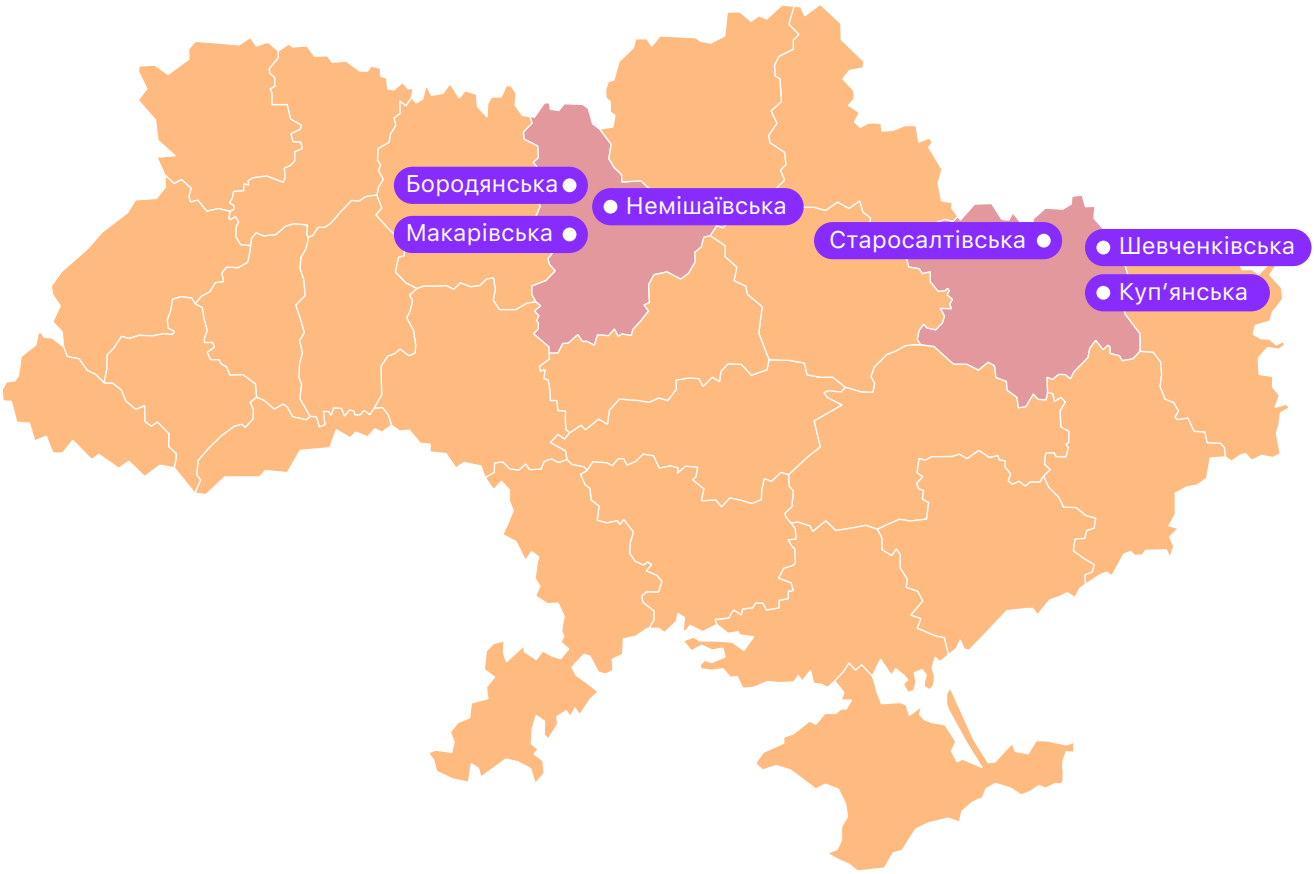

ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА	ОБЛАСТЬ	ДАТА ТИМЧАСОВОЇ ОКУПАЦІЇ	ДАТА ДЕОКУПАЦІЇ	КІЛЬКІСТЬ НАСЕЛЕННЯ ДО ОКУПАЦІЇ	КІЛЬКІСТЬ НАСЕЛЕННЯ ПІСЛЯ ДЕОКУПАЦІЇ
Бородянська селищна територіальна громада	Київська	01.03.2022	6.04.2022	25700	9000
Куп'янська міська територіальна громада (військова адміністрація)	Харківська	27.02.2022	09.09.2022	56283	25000
Макарівська селищна територіальна громада	Київська	28.02.2022	02.04.2022	28700	невідомо
Немішаївська селищна територіальна громада	Київська	26.02.2022	01.04.2022	15177	12100
Старосалтівська селищна територіальна громада	Харківська	15.03.2022	30.04.2022	8200	2500
Шевченківська селищна територіальна громада	Харківська	26.02.2022	10.09.2022	19300	13000

Бородянська селищна територіальна громада перебувала під тимчасовою окупацією близько 1 місяця, за цей період кількість мешканців територіальної громади зменшилася на 65 %, що, ймовірно, пов'язано з активним веденням бойових дій та жорстоким ставленням російських окупаційних військ до місцевого населення. Після деокупації мешканці громади почали поступово повертатися і виникла гостра потреба в наданні базових адміністративних послуг. При цьому ЦНАП Бородянської селищної ради зруйновано. Особливістю зазначеної громади є отримання від Славутської територіальної громади мобільного ЦНАП у тимчасове користування для вирішення гострих потреб з наданням адміністративних послуг, у т. ч. у віддалених населених пунктах територіальної громади. Надалі ця практика мала продовження та може використовуватися й в інших деокупованих територіальних громадах.

Куп'янська міська територіальна громада перебувала під тимчасовою окупацією близько 7 місяців, за цей період мешканців територіальної громади поменшало на 50 %, зокрема через відсутність належних умов для проживання та безпекові ризики. Тепер населення поступово повертається і виникають потреби в базових адміністративних послугах. Особливістю цієї територіальної громади було звільнення всіх жінок (8) з ЦНАП, при цьому залишився працювати один чоловік. ЦНАП уже відновив роботу, але відчувається гостра потреба в додатковому персоналі та техніці (яка була пошкоджена / втрачена в період тимчасової окупації).

Макарівська селищна територіальна громада перебувала під тимчасовою окупацією близько одного місяця та зазнала за цей період значних руйнувань. Зокрема, пошкоджено 2700 житлових будинків, 1000 з яких не підлягають ремонту (лише відбудова). Завдяки підтримці держави, донорів та інших партнерів вдалося забезпечити громадян тимчасовим житлом. Вжито оперативних заходів щодо відновлення житла, яке не зазнало істотних пошкоджень, а також встановлено модульні будинки для тимчасового проживання. Унаслідок цього запит на тимчасове проживання населення вирішено, але відновлення втраченого житла ще потребуватиме багато часу. Крім того, територіальна громада готова приймати ВПО в разі потреби, яких уже зареєстровано понад 3000 в межах громади (тобто понад 10 % від кількості зареєстрованих мешканців до 24.02.2022).

Немішаївська селищна територіальна громада перебувала під тимчасовою окупацією близько місяця, за цей період мешканців поменшало на 30 %. У громаді планується створення ЦНАП, уже виділено земельну ділянку для нового будівництва, водночас ресурсу для такого інфраструктурного проєкту немає. Особливістю цієї територіальної громади є відмова в реєстрації ВПО чоловікам, адже, на думку керівництва громади, вони, ймовірно, мали б захищати територіальну цілісність України.

Старосалтівська селищна територіальна громада перебувала в тимчасовій окупації 45 днів, а далі – поруч із зоною ведення бойових дій. Кількість мешканців територіальної громади скоротилася на 70 %. Особливістю територіальної громади є відсутність легітимного керівництва, оскільки голову громади заарештовано за державну зраду, а секретар місцевої ради загинув. При цьому засідання місцевої ради не проводяться, нового секретаря не обрано, а військову адміністрацію не утворено. Тобто йдеться про вакуум влади, що перешкоджає належному відновленню територіальної громади від наслідків тимчасової окупації. Відновлення громади почасти покладено на Вовчанську районну військову адміністрацію.

Шевченківська селищна територіальна громада перебувала під тимчасовою окупацією близько 7 місяців, за цей період кількість мешканців зменшилася на 33 %. Особливістю територіальної громади було використання приміщення ЦНАП для катування людей. Нині приміщення ЦНАП має значні пошкодження. Ситуація з персоналом ЦНАП теж є складною, з 7 працівників залишилося 3, водночас 80 % старост і діловодів віднови-ли роботу. Для відновлення належної роботи ЦНАП персоналу буде потрібна психологіч-на підтримка. Також громада має проблеми з Інтернетом, внаслідок чого, зокрема, фіксу-ється погіршення дистанційного освітнього процесу, з 1200 школярів 178 не виходять на зв'язок для участі в навчальних заходах. ВПО в межах громади не обліковують, але є 1500 переселенців, які ідентифіковані через оформлення в сімейних лікарів.

1: Громади моніторингу

Моніторинг 75 деокупованих громад, в яких до повномасштабного вторгнення проживало понад 1 млн мешканців. Станом на 10 листопада 2022р.

PROSTO Підтримка доступності послуг в Україні

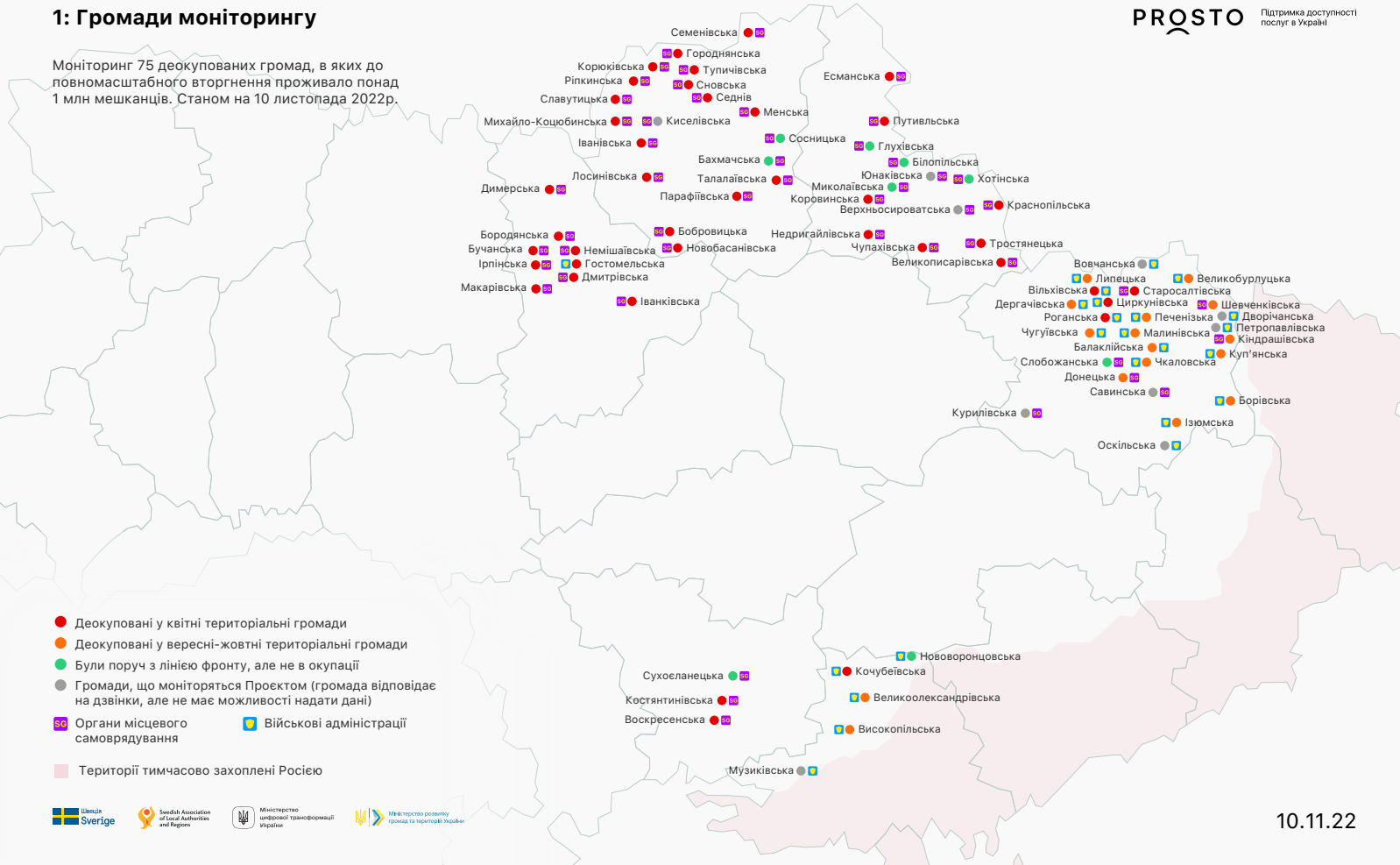

- Деокуповані у квітні територіальні громади
- Деокуповані у вересні-жовтні територіальні громади
- Були поруч з лінією фронту, але не в окупації
- Громади, що моніторяться Проєктом (громада відповідає на дзвінки, але не має можливості надати дані)

ОМС Органи місцевого самоврядування

Військові адміністрації

Території тимчасово захоплені Росією

Швеція Sverige | Swedish Association of Local Authorities and Regions | Міністерство цифрової трансформації України | Міністерство розвитку громад та територій України

10.11.22

2: Динаміка зміни мешканців після деокупації

PROSTO Підтримка доступності послуг в Україні

Більшість громад (39 з 75) має позитивну динаміку, завдяки поверненню мешканців, що є важливим показником відновлення. Водночас вже після звільнення, в 7 громадах кількість мешканців зменшилася в зв'язку з відсутністю умов для проживання (переважно електро- та тепло-постачання). В окремих громадах (19) кількість мешканців стабільна.

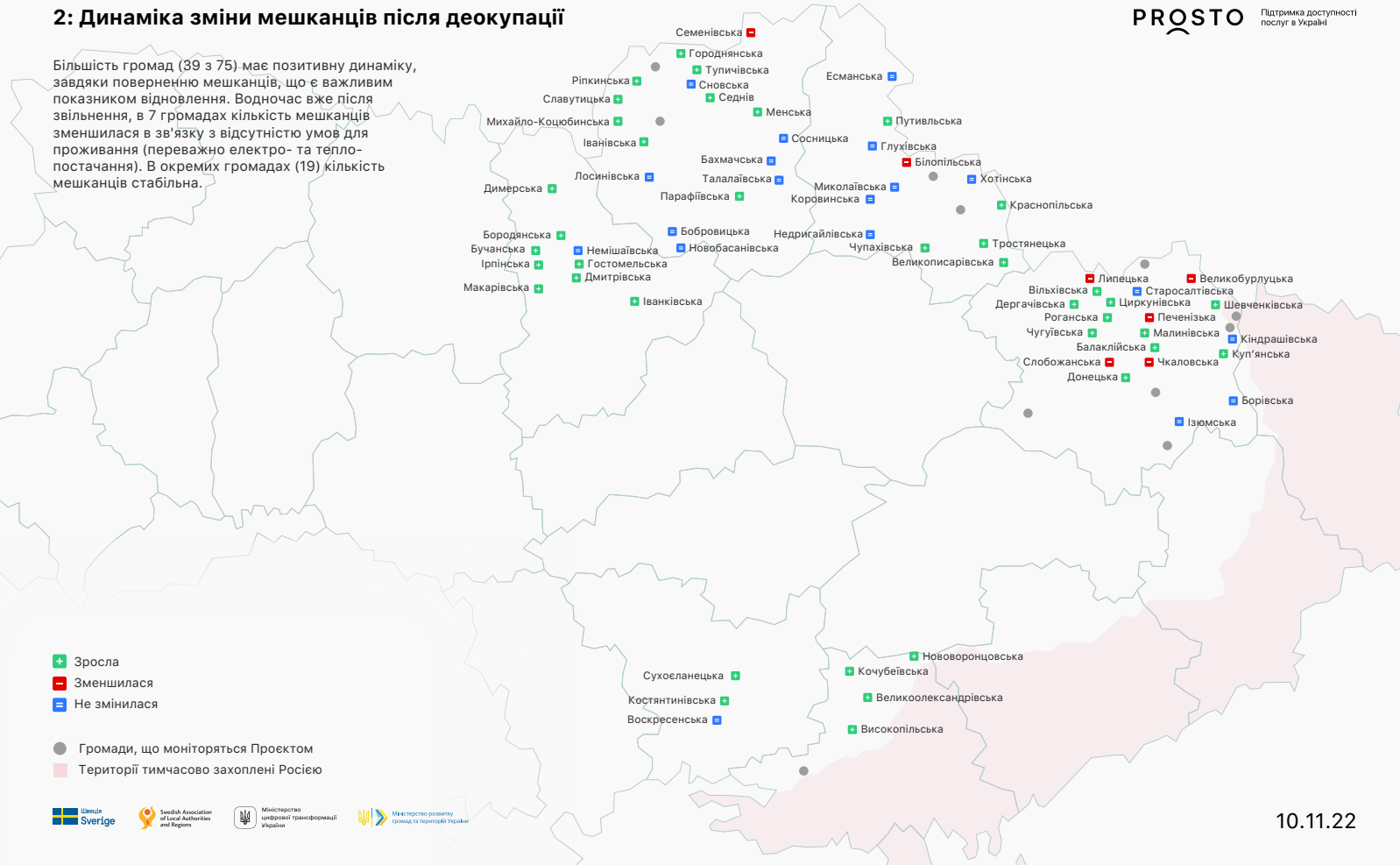

Швеція Sverige · Swedish Association of Local Authorities and Regions · Міністерство цифрової трансформації України · Міністерство розвитку громад та територій України

10.11.22

3: Доступ до публічних сервісів

PROSTO Підтримка доступності послуг в Україні

Деокуповані громади важко переживають відключення електроенергії, у зв'язку із більшим занепадом інфраструктури тощо. Це також впливає і на доступність до супутніх сервісів. 6 громад взагалі не мають електропостачання, 20 – мають частковий та обмежений доступ до електроенергії. У 16 громадах відсутні банківські послуги (у частині їх не було і до 24.02).

Швеція Sverige · Swedish Association of Local Authorities and Regions · Міністерство цифрової трансформації України · Міністерство розвитку громад та територій України

10.11.22

4: Комунікації

PROSTO Підтримка доступності послуг в Україні

Налагодження комунікацій є одним з пріоритетів при відновленні умов для проживання в деокупованих громадах. Поштовий сервіс не був відновлений у 7 громадах, 27 громад мають проблеми з доступністю до мобільного та інтернет-зв'язку.

Швеція Sverige | Swedish Association of Local Authorities and Regions | Міністерство цифрової трансформації України | Міністерство розвитку громад та територій України

10.11.22

5: Формат роботи ЦНАП

PROSTO Підтримка доступності послуг в Україні

52 опитаних громади відкрили ЦНАП до 24.02.2022, 47 з них вже відновили роботу. Але не завжди відновлення роботи ЦНАП означає доступність до послуг, через обмежений доступ до реєстрів та відсутність ІТ обладнання.

- ЦНАП функціонує як гуманітарний центр
- ЦНАП надає послуги і консультації
- ЦНАП працює переважно у форматі консультацій
- ЦНАП не працює
- ЦНАП не було створено

- Громади, що моніторяться Проєктом
- Території тимчасово захоплені Росією

Швеція Sverige · Swedish Association of Local Authorities and Regions · Міністерство цифрової трансформації України · Міністерство розвитку громад та територій України

10.11.22

6: Зміни персоналу ЦНАП

PROSTO Підтримка доступності послуг в Україні

У 23 (44%) ЦНАП зменшилась чисельність працівників. До 24.02 загалом у 52 громадах працювало 333 особи, зараз – 270 осіб (на 20% менше). Кількість чоловіків зменшилась на 10 осіб, кількість жінок – на 53 особи.

Кількість працівників
Працівники чоловічої статі
Працівники жіночої статі

Кількість працівників зменшилася
Кількість працівників збільшилася
Кількість працівників не змінилася
ЦНАП не створено або у ЦНАП не працюють працівники відповідної статі

Громади, що моніторяться Проєктом
Території тимчасово захоплені Росією

Швеція Sverige
Swedish Association of Local Authorities and Regions
Міністерство цифрової трансформації України
Міністерство розвитку громад та територій України

10.11.22

7: Доступ до найбільш затребуваних адмінпослуг

PROSTO Підтримка доступності послуг в Україні

Доступ до більшості базових послуг залишається ускладненим. Лише 5 громад надають найбільш затребувані послуги після деокупації. Важкою є ситуація з доступністю до паспортних послуг (відсутність обладнання), послуг з реєстрації актів цивільного стану (обмежене делегування на місцевий рівень) та реєстрацією місця проживання (обмеження доступу до відповідних реєстрів в окремих громадах).

V Всі доступні

X Всі недоступні

РА Реєстрація актів цивільного стану

СП Адміністративні послуги соціального характеру

МП Реєстрація місця проживання

ПП Паспортні послуги

РН Реєстрація нерухомості

Громади, що моніторяться Проєктом

Території тимчасово захоплені Росією

Швеція Sverige

Swedish Association of Local Authorities and Regions

Міністерство цифрової трансформації України

Міністерство розвитку громад та територій України

10.11.22

8: Запит на підтримку

PROSTO Підтримка доступності послуг в Україні

Громади потребують значної підтримки для швидкого відновлення. Високий запит на генератори (15) та комп'ютерну техніку, що була зруйнована, викрадена чи застаріла. Громади, які зазнали руйнувань, часто звертаються за підтримкою з будівельними матеріалами (5). Залишається високим запит на інституційну підтримку у відновленні роботи ЦНАП (37).

ОМС, ВА мають запит на відповідну підтримку

- Інституційна підтримка у сфері адмінпослуг
- Ремонт / будівництво пошкоджених / зруйнованих будівель ЦНАП
- Офісна техніка (комп'ютери, БФП, спеціальне обладнання тощо)
- Генератори

- Громади, що моніторяться Проєктом
- Території тимчасово захоплені Росією

Швеція Sverige · Swedish Association of Local Authorities and Regions · Міністерство цифрової трансформації України · Міністерство розвитку громад та територій України

10.11.22